

A büntetés-végrehajtás 1991. évi munkájáról^x

...1991-ben olyan súlyos rendkívüli esemény nem fordult elő, amely sok elítéltet érintett vagy bármelyik intézetünk működését akadályozta volna. Meggyőződésem, hogy ez következetes és határozott intézkedéseinknek, fellépésünknek, az egész állomány szívós munkájának köszönhető.

Lényeges momentum, hogy a büntetés-végrehajtás tevékenységét megismerő pártok, politikai szervezetek (korábban esetleg bebörtönzött) képviselői közül számosan személyesen meggyőződhetek látogatásaik alkalmával a szélsőségektől mentes, kifejezetten szakmai szervezet működéséről.

Nincsenek tabuk

Ehhez szorosan kapcsolódik, hogy a büntetés-végrehajtás munkáját nem kísérték rosszindulatú megnyilvánulások, a tevékenységünket bemutató írások tárgyalások voltak, esetleges tévedést szinte csak kizárólag elmélyülést nélkülöző, felületes szemlélődés eredményezett. Köszönhetjük ezt annak, hogy a nyilvánosságot objektíven, kizárólag szakmai szempontok alapján tájékoztattuk. Nyilvánvalóvá tettük azt is, hogy a büntetés-végrehajtásnál nincsenek tabu témák, minden döntésünket törvényességi szempontok vezérlik.

Legérzékenyebben talán a gazdasági átalakulás piaci hatása érintett bennünket. A munkanélküliség erőteljes növekedése kihatott ugyanis az elítéltek foglalkoztatására és csökkentette a szabadulók elhelyezkedési, beilleszkedési esélyeit is. A bűnözés növekedési üteme lassult ugyan, 1991-ben mégis 440 370 bűncselekményre derült fény. Ezt 122 835 személy követte

el. Sokan a rendőrségtől várják a kedvező változást, de súlyosan téved, aki azt gondolja, hogy csupán a rendőrség „megerősítésével” eredményt lehet elérni, ha a büntetés-végrehajtás feltételrendszere közben változatlan marad.

A parlament feszített ütemű jogszabályalkotói tevékenységét méltányolva is szólni kell arról, hogy több jogszabály tárgyalására nem került sor, amely a fogvatartottakat és a büntetés-végrehajtás személyi állományát érintette volna. Emiatt bizonytalanság, nyugtalanság észlelhető mind az elítéltek, mind az állomány körében. Ugyanakkor fokozott ütemben haladt a büntetés-végrehajtás működését, feladatait és a végrehajtás rendjét meghatározó törvények előkészítése. E munkába a szakemberek széles körét bevontuk. Törvényi szintű szabályozás hiányában az elmúlt évben megnőtt a belső rendelkezések aránya (55 országos parancsnoki, illetve helyettesi intézkedés).

Új követelmények a testület tagjaival szemben

Az elmúlt évek változásaira, a jogi szabályozás bizonytalanságára az elítéltek rendkívül fogékonyan reagáltak. Úgy érzik, számukra a rendszerváltozás csak akkor következik be igazán, ha teljesen új Btk. és büntetés-végrehajtási törvény születik. Különösen a visszaesés tényéhez fűződő joghátrányok megszűnését várják. Élénken és sajátosan reagálnak minden eseményre. A korábbi rendszer hibáira vonatkozó minden információ úgy jelenik meg a tudatukban, hogy eközben kétségbe vonják az egész igazságszolgáltatási rendszer igazságosságát, a testület jogosítványait. Mindez az elmúlt években megindult liberalizálási törekvésekkel együtt alapvetően megváltoz-

^x Az 1992. február 10-én Pilisszentkereszten tartott parancsnoki értekezleten elhangzott beszámoló rövidített változata. Az előadó dr. Tari Ferenc országos parancsnok volt.

tatta a börtönök légkörét, új követelményekkel lépett fel a testület tagjaival szemben. Az intézmények zavartalan működése bizonyítja, hogy dolgozóink többsége megfelelt e követelményeknek. A változások ugyanakkor a személyzet elbizonytalanodását is eredményezték, csökkent a fogvatartottakkal szembeni követelménytámasztás igénye, egyes intézetekben fásultságot, kiábrándultságot tapasztalhattunk. Mindezek hatására felgyorsult az elvándorlás folyamata. (1989-ben a testület 7,4%-a, 1990-ben 11, 1991-ben pedig 12,5%-a távozott el.) Nagyobb arányú — 20% körüli — a vállalati dolgozók két éven belüli létszámcsökkenése, amely összefügg a vállalati költségek csökkentésére tett intézkedésekkel. Sokan úgy élik meg a változásokat, hogy az elítéltek mindenben kedvezünk, miközben az állomány helyzete, a munkavégzés körülményei romlanak!

Átalakítottuk a szervezetet

E kedvezőtlen körülmények közepette (jelentős változás előtt álló jogszabályok, az elítéltek feszült hangulata, rendkívül rossz gazdasági környezet mind vállalati, mind büntetés-végrehajtási értelemben) hajtottuk végre a büntetés-végrehajtás szervezetének átalakítását, mint az 1991-es év egyik legfontosabb feladatát.

Jelentőségének megfelelően, mindenki előtt ismert módon készítettük elő az átszervezést, szem előtt tartva, hogy az előkészítés után mielőbb „álljon” az új szervezet. Azzal is tisztában voltunk, hogy bizonyos átmeneti állapot szükségszerűen lesz. Az átszervezés eredményeként az Országos Parancsnokságon zömmel csak irányítási, felügyeleti feladatok maradtak. Ennek köszönhetően:

- egyszerűbbé, áttekinthetőbbé vált az Országos Parancsnokság és az intézetek szervezeti felépítése,
- korszerűbb lett az intézményhálózat, elsősorban a KEI megalakulásával,
- a hatáskörök decentralizálásával tovább nőtt az intézetek önállósága,
- csökkentek a felesleges párhuzamosságok és átfedések,

- reményeink szerint a korszerűbb ellenőrzés több információt ad döntéseinkhez.

A sokszor megfogalmazott igény szerint immáron új szervezeti egységként működik a Központi Ellátó Intézet és a Sajtóiroda. Az Országos Parancsnokság létszáma 227 főről így 161-re csökkent. (-29%). A vezetési szintek változásával csökkent a vezetők száma is, 60-ról 23-ra!

Az intézetek átszervezése ott volt a legzökkenőmentesebb, ahol a parancsnokok minden fórumot felhasználtak az új szervezet előnyeinek bemutatására. Értetlenség elsősorban ott fordult elő, ahol a vezetők elégségesnek tartották, ha csak közlik az átszervezés tényét. Az intézetekben 261 vezetői beosztásból 156 maradt. Az egész átszervezésnek persze nem ez volt a legfőbb célja, de nem titkoljuk, hogy a vezetési szintek csökkentésével egyidejűleg a vezetésben *minőségi javulást várunk*. A változás talán legfontosabb eleme, hogy egy szervezeti egységbe integrálódtak a fogvatartottak életének irányítását, ellenőrzését, befolyásolását végző személyek.

Az átszervezés időszakában 110 fő került valamilyen címen szolgálati viszonyának megszüntetését (1,5 %). Az érintettek többsége azonban megértette az átszervezés szükségességét és vállalta az újszerű feladatokat. A követelményeknek megfelelően azóta is példamutatóan végzik munkájukat.

Az átszervezési munka még nem zárult le, folyik a Szervezeti és Működési Szabályzatok véglegesítése, az ügyrendek, munkaköri leírások kidolgozása. Újabb — hasonló mértékű — átszervezést nem tervezünk, de azt pontosan tudnunk kell, hogy a feladatok változásával a szervezet módosítása is együtt jár.

Elemző áttekintés

Az 1991-es év általános jellemzői között tartom számon, hogy a hagyományosan jó együttműködést példázó Vöröskereszt mellett különösen az egyházak erősödő aktivitása jelentett sokat az elítéltek lelki gondozásában. E tevékenységet segíti a jövőben a Magyar Börtönpasztorációs Társaság. A feladat nagyságának megfele-

lően az Országos Parancsnokságon erre függetlenített státuszt létesítettünk.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk annak a ténynek, hogy széles körű, a büntetés-végrehajtás egész tevékenységére, működésére kiterjedő elemzés és értékelés alapján az *Igazságügyi Minisztérium vezetése megismerte és megtárgyalta* a büntetés-végrehajtás helyzetéről szóló jelentésünket. Ehhez felhasználtuk az Állami Számvevőszék vizsgálatának tapasztalatait is. Réalisnak és objektívnek ítélték helyzetértékelésünket, s a kibontakozást célzó javaslatainkat. Ennek alapján a múlt év végén a kormány Gazdasági Kabinetje két ízben is foglalkozott a büntetés-végrehajtás helyzetével, különösen annak gazdasági vonzataival. Lehetőségünk nyílt arra, hogy évtizedek óta első ízben a *kormány teljes ülése* elé terjeszthessük a büntetés-végrehajtásról szóló jelentést és javaslatainkat.^x

Itt azonban két kritikai észrevételt is tennem kell.

a) Számomra meglehetősen *érhetetlen* a Pénzügyminisztérium magatartása. A gondok megoldásának elodázása normális keretekben is csak növeli a költségeket.

b) A másik sajnálatos tény, hogy a jelenlegi helyzetben alapvetően csak az aktuális gazdasági problémákra figyelnek, holott a büntetés-végrehajtásnak számos más — persze gazdasági, pénzügyi vonzatú — problémája mellett jelentős eredményei is vannak. Fontosnak tartottam, hogy a kormány pontosan megismerje: a magyar büntetés-végrehajtás megítélése nemzetközi tekintetben is pozitív.

Az 1989—90-es évek után a különböző főhatóságokkal történt együttműködésünk fejlődött.

Az egyes szakterületek értékelése

Rátérve az egyes szakterületek értékelésére, mint munkánkat meghatározó elemmel, az elítéltek létszámával kezdjük.

^x Az előterjesztést szintén a mellékletben közöljük. (A szerk.)

1991-ben átlagban 14 106 fő volt intézeteinkben, ez kb. 20%-os emelkedést jelent. E növekedés az év utolsó harmadában felgyorsult és heti 100-170 fő gyarapodással most 15 274. A fogvatartottak összetételében jelentős változást az előzetesen letartóztatottak számának gyors ütemű növekedése okozott. December 31-én 4264 volt a számuk. Ez közel duplája a megszokottnak. Oka részben az, hogy a korábbtól eltérően a rendőrségi fogdán rövid időt töltenek, másrészt elhúzódik az eljárás, sok az elnapolás, nem ritka az egy éven túli előzetes letartóztatás sem. Komoly idegi megterhelés éri így mind az előzeteseket, mind az állományt.

Érdemben nem változott a szigorított javító-nevelő munkára ítélték (86 fő), a kényszergyógykezeltek (152 fő) és az elzárásra beutaltak (68 fő) száma. Mindezek az adatok azt jelzik, hogy intézeteink zöme zsúfolt.

Az elítéltek „mozgása”

Jelentős adminisztrációs teherrel járt az elítéltek „mozgása”, nem beszélve az ehhez készített nevelői véleményekről, javaslatokról.

1991-ben 17 631 új befogadás történt, szabadítottunk 15 044 esetben. (Befogadésként itt csak az új nyilvántartási lapok kiállításáról van szó, tehát nem a teljes forgalomról.)

Büntetését kitöltve szabadítottunk 6807 főt, szabadlábra helyeztünk 4827-et, 3080 fő szabadult feltételessel, kegyelmet kapott 63 fő. (Kényszergyógykezelés engedélyezve 61 esetben, más szervnek átadva 204 személy.)

Sajnos tavaly is volt jogellenes fogvatartás, illetve korábbi szabadítás. 14 ilyen eset fordult elő, 6 a bíróság tévedéséből, 8 a miénkből.

Az *intézményrendszer alakításának* lehetőségét is jelzi az az 572 előterjesztés, amelyet az elítéltek enyhébb fokozatba helyezésére tettek intézeteink. Ebből 547-et fogadott el a bíróság. Ugyanakkor elenyésző volt a súlyosabb fokozatba helyezési javaslat (10 főnél fordult elő), holott gyakori

panasz egy-egy elítélt türethetetlen viselkedése.

Az elítéltek és hozzátartozóik is számos esetben kérnek büntetés-félbeszakítást. (3179 kérelem!) Ezek jelentős részét indokolatlannak találtuk. Az 1288 engedélyezett kérelemből 14-et miniszteri hatás-körben, 123-at országos parancsnoki hatáskörben, 1151-et pedig intézetparancsnoki hatáskörben engedélyeztünk. További 72 esetben a félbeszakítás hivatalból történt. Sajnos a büntetés-félbeszakításra elengedettek közel 13%-a késett vagy elő kellett állítani. Itt jegyzem meg, hogy néhány intézetben még mindig találkozni azzal a helytelen gyakorlattal, amelyet az ügyészi felügyeleti ellenőrzések is kifogásolnak, miszerint az előállított elítélteket magánelzárás fenytéssel sújtják.

Ha már a beszámoló e részében sok számmal, adattal foglalkozunk, hadd említsem meg, hogy a rövid tartamú eltávozásról is sokan elmulasztották a visszatérést. 1974 elítélt részesült e jutalomban, közülük 150 jött vissza késve. (530 az átmeneti csoportból!)

Büntetés-félbeszakításról, illetve rövid tartamú jutalomeltávozásról pillanatnyilag "vannak távol az intézetekből. Mindkettő forma (büntetés-félbeszakítás, rövid tartamú eltávozás) egyaránt a családi kapcsolatok fenntartásának, ápolásának fontos eszköze, ezért a jövőben is lényeges szerepet tulajdonítunk nekik.

A bevezetőben már említettem, hogy a büntetés-végrehajtás professzionális szervezet. Feladata változatlan, és ezen a társadalmi vitán lévő törvény tervezete sem módosít, nevezetesen részvétel a társadalom védelmében, a törvényekben és az ítéletekben meghatározott büntetések végrehajtásával.

Ez nem jelenti azt, hogy a büntetés-végrehajtás társadalmi szerepének elemzését nem kell elvégezni. Ezt több, most jellegéből adódóan nem részletezendő körülmény is indokolja. Felfogásunk nem változott abban, hogy mint minden demokratikus államban, a büntetés-végrehajtása mellett, ha úgy tetszik azzal együtt, lehetőséget adjunk az elítéltek beilleszkedését segítő programokban való részvételre. Így biztosítanunk kell az oktatási, képzési, köz-

művelődési lehetőségeket, tanácsadó, terápiás foglalkozásokat.

1991-ben e téren is komoly nehézségeink voltak. A helyi önkormányzatok nem tudták anyagilag támogatni az iskolai oktatást. Szerencsére a pénzügyi kormányzat megértette e gondunkat, közbenjárásával nyugodtan tanulhatott *1185 elítélt az általános iskolákban és 125-en végezheték középiskolai tanulmányaikat.*

Az egyéb közművelődési és ismeretszerzési lehetőségek azonban szűkültek. Nem tudjuk pótolni — fejlesztésről nem is beszélve — a tárgyi feltételeket, nem tudunk igazán képzett szakembereket foglalkoztatni. Sok helyen még a televíziók javítása is gond, nemhogy újat vásároljanak. Pedig nincs más út. Ahogy egész Európában az előbb említett foglalkozásokon való részvételre *öszönzik* az elítélteket, nekünk is ugyanezt kell tennünk. A börtönök életkörülményeit pedig a lehetséges mértékig a társadalomban szokásos viszonyokhoz kell igazítanunk. Ha e viszonyok változnak, figyelembe kell vennünk az elítéltek érdekében. (Utalok itt eredményes kísérleteinkre: kimenő, telefon, örzés nélküli külső foglalkoztatás stb.)

Ennek érdekében — nem túlzok, ha azt mondom — *ketős* küzdelmet folytatunk. El kell fogadtatni az elítélttel, hogy az *érdekében dolgozunk*, de közben a társadalom védelméről sem mondunk le, s persze meg kell győzni a közvéleményt, hogy csak úgy lehet eredményes a bűnözés elleni harc, ha minden bűncselekményre fény derül, minden bűnözőt szigorúan felelősségre vonnak, és a *végrehajtás* (adott esetben a börtön) humánus, emberi viszonyok közepette működik. Ezt valamiféle *utógondozói* rendszernek kellene követnie, nem úgy mint ma, hogy az 1991-ben *1313* esetben kezdeményezett pártfogó felügyeletet is csak *583* esetben rendelte el a bíróság.

Az európai közösséghez tartozás alapfeltétele az emberi jogok olyan szintű érvényesülése, miként az történik a közösség tagállamaiban. Ennek érdekében mind a jogszabályokat — annak elméleti alapjait —, mind a gyakorlatot kritikusan elemezzük és összevetjük az európai normákkal és tendenciákkal. Mindezt olyan körülmények között, amikor a működőképesség

érdekében az intézetek rendjének fenntartása, az elítéltek fegyelmeinek megőrzése alapvető cél, miközben a klasszikus nevelői foglalkozásokra kevesebb idő jut. Ezt indokolja a „belső” munkanélküliség és az elítéltek módosult összetétele.

Belső munkanélküliség

A belső munkanélküliség jelzi, hogy az elítéltek *foglalkoztatási* lehetősége tovább csökkent. Vállalataink több évtizedes fennállásuk alatt a legrosszabb évet zárták. Az 1990-es radikális változások vállalatainkat egyértelműen kedvezőtlenül érintették. Tovább folytatódott a volt szocialista piac beszűkülése, a külső munkáltatás a minimálisra csökkent, a pénzügyi helyzet kritikussá vált. (A külső munkáltatás adatai radikálisan változtak: amíg 1986-ban 2818-an dolgoztak, e szám napjainkra 424-re csökkent.) A belföldi fogyasztás nagyarányú visszaesése, az egyre szélesedő import liberalizáció, az alacsony színvonalú elítéltmunka miatt vállalataink termékei sokszor eladhatatlanok, raktárkészleteik növekszenek. A piaci versenyben hátrány, hogy a működés feltételei eltérnek a polgári vállalatokétól. Külön gond, hogy a gazdaságot élénkítő privatizációs folyamatba érhető okból nem tudunk bekapcsolódni. Szinte egyértelművé vált, hogy a 40 éve kialakult gazdasági szerkezet 1992-ben már nem életképes.

A várható adatok alapján íme, néhány konkrétum. Vállalatainknál az előző évhez képest 2272 fővel csökkent a foglalkoztatottak száma. (Elítéltek 1912, szabadok 365!) A vállalatoknál foglalkoztatott 4900 fő a 12 intézetnél a befogadottak 45%-a!

Az éves árbevétel a tavalyinál 10,5 %-kal alacsonyabb, 3722 millió forint, az 1986-os szintet sem éri el. A költségek tovább emelkedtek, így vállalataink együttesen várhatóan 103 millió forintos veszteséggel zárják az évet. Öt vállalat, Vác, Szeged, Tököl, Márianosztra, Budapest és egy *célgazdaság* — Baracska — veszteséges, ezt az összesen 207 millió forintos veszteséget a többi vállalat 104 millió forintos nyeresége sem tudja ellensúlyozni.

A készárúkészlet várhatóan 356 millió forint lesz. (Szombathely 70 millió.)

Ennek egyenes következménye, hogy a vállalatok döntő többsége szinte egész évben pénzügyi problémákkal küzdött. Nehezítette helyzetünket, hogy hitelhez körülmenyesen, kedvezőtlen feltételek mellett jutottak. Hitelállományuk december 31-én meghaladta a 240 millió forintot, melynek kamatlatra jelentős mértékben (éves szinten 138 millió forint) növeli a költségeket. Összes tartozásuk az év utolsó napján 278 millió forinttal haladta meg a *vevőkkel szembeni követelésüket*, mely az előző évhez képest 60 millió forinttal több. Az összes tartozáson belül magas a *szállítók - kal szembeni- (42%), és a hiteltartozás (31%)* részaránya.

A kedvezőtlen gazdasági — és ezzel együtt a kritikus pénzügyi — helyzet azt eredményezte, hogy 1992 januárjában öt bv-vállalat (Baracska, Szeged, Vác, Tököl, Márianosztra) kénytelen volt csődöt jelenteni. Látszik tehát, hogy a vállalatok működőképességének, vagyonának megőrzése gyors állami segítség nélkül nem valósítható meg.

Hogyan hat mindez intézeteink biztonságára?

Az intézetek biztonsági helyzete a bekövetkezett rendkívüli események ellenére is alapvetően és összességében megfelelően alakult. A fogvatartottak őrzése és felügyelete törvényes keretek között folyt. A büntetés-végrehajtási feladatok ellátásához szükséges biztonsági körülményeket megteremtettük és fenntartottuk.

Olyan *rendkívüli esemény*, amely a közrendet és a közbiztonságot súlyosan veszélyeztette volna, nem történt. Továbbra is előfordultak azonban olyan események, amelyek nagyobb sajtónyilvánosságot kaptak és a közvéleményt is foglalkoztatták (pl. veszprémi szökés, szállítás közbeni szökés stb.).

A *külső őrzés területén* jelentős volt a fejlődés. Komplex őrzésbiztonsági, személyi

riasztó és beléptető rendszert építettünk ki a Budapesti Fegyházban, Sopronkőhidán és a Szegedi Fegyház és Börtönben. Gyakorlatilag kész van Balassagyarmaton és Sátoraljaújhelyen is.

Az előállítások és szállítások végrehajtása az elmúlt évben is nagy feladat elé állította az állományt. 41 730 esetben 55 566 elítéltet mozgattunk. Több új városi bíróság, ügyészség (13) felállítása miatt növekedett az előállítási helyek száma. Az egyébként is szűkös előállítási kapacitás miatt ez szervezési problémát okozott és szolgálati túlterheltséget idézett elő. Sajnos az előállítási helyek egy részénél még mindig nincs megfelelő várakozóhelyiség és megbízható hírösszeköttetés.

Az 1991-es rendkívüli események okait és körülményeit vizsgálva megállapítottuk, hogy

- tovább romlott a fogvatartottak összetétele, egyre több a követelődő és agresszív megnyilvánulás,
- a személyi állomány követelménytámasztása nem egységes, több esetben fordult elő hanyag és ébertelen szolgálatellátás,
- esetenként a vezetők feladatmeghatározása és ellenőrző tevékenysége sem volt hatékony.

A jelentős igénybevétel ellenére is megfelelő az állomány harcászaltsége. Erre az intézetek vezetői gondot fordítottak megfelelő gyakorlatok szervezésével. Intézetünk biztonsága a jelzett gondok ellenére is megfelelő volt.

Az elítéltek ellátása

Szűkös költségvetési keretünkben első sorban az elítéltek ellátását oldottuk meg. Emellett a biztonságtechnikai beruházásokon túl 174 millió forintot költöttünk intézeteink felújítására. Sajnos ez azt jelenti, hogy évek óta húzódó gondjainkon, mint például az elítéltkonyhák felújításán, nem jutottunk túl. A kevés pénz ellenére kiemelten kezeltük a fiatalkorúak intézetét, megkezdtük a Fővárosi Bv. Intézet rekonstrukcióját, a márianosztrai konyha teljes felújítását, hogy csak a jelentősebbeket említsem.

Költségvetésünk nem fedezte kiadásainkat, így társadalombiztosítási járulék-fizetési kötelezettségünknek csak késéssel (1992-ben) tudtunk eleget tenni. Idei kilátásaink sem jobbak semmivel, ezért igen szigorú takarékosagra szólítok fel mindenkit. Év közbeni keretmódosításra nem számíthat senki.

Az elítéltek ellátásában a legnagyobb gondot az élelmezésre fordítottuk. A normaköltséget 1991 végén 80 forintra emeltük, a fiatalkorúaknál további intézkedéseket tettünk.

A fogvatartottak elhelyezési körülményei nem változtak, mármint nem lettek jobbak. Jelenleg intézeteink normál befogadó-képessége összesen 17 592 fő. Országos átlagban a befogadottak száma nem érte el ugyan ezt a számot, egyes megyei intézetekben azonban túlszűfolttság lépett fel (Miskolc, Veszprém, Esztergom). Az európai normák megvalósítása ebben az összefüggésben is főként a pénzügyi adottságok függvényében lehetséges.

A személyi állomány helyzete

Személyi állományunknál a romló életkörülmények jelentik a legnagyobb gondot. Nagy az eladósodott bv-dolgozók száma.

Az év során a lakáskamat változása miatt rendkívüli támogatásban részesítettünk 330 főt, összesen 7010 ezer forint értékben. A gyerekek miatti többletterhek könnyítésére gyermekenként 2000 forint segélyt adtunk az állomány tagjainak. A nagycsaládok beiskolázási segélyben részesültek, a rászorulóknak ugyancsak támogatást kaptak az ifjúsági segélyalapból. A bérfejlesztési lehetőségeink sajnos nem érték el az inflációs rátát. Külön szólnunk kell arról, hogy 752 dolgozónk közel 1 millió forintos törzstökével alapítványt hozott létre, elsősorban nyugdíjasaink támogatására.

Az üdültetési lehetőségek a korábbi évekhez hasonlóan alakultak (a BM-től 1991-ben 385 beutalót kaptunk). Az üdülőjegyek folyamatos drágulása következtében az állomány egyre nehezebben tudja az üdülés anyagi terheit fedezni.

A bv. lakásállománya számottevően nem gyarapodott, a meglévő lakásgondokon érdemben nem tudunk enyhíteni. 1991-ben 27,5 millió forintot használhattunk fel lakásépítés-vásárlás-korszerűsítés támogatására, amely csak a tényleges igények mintegy 30%-os kielégítését tette lehetővé.

A jelentős adminisztrációt igénylő személyi változások jórészt a szervezet korszerűsítéséből adódtak. Minden oktatási szinten *átdolgoztuk a tantervet. Megkezdünk az európai büntőszabályok oktatását.* Sajnos ez nem olyan ütemben folyik, ahogy szeretnénk.

Az állomány által elkövetett *fegyelmi vétségek* számában nincs lényeges változás. 658 fegyelmi eljárás indult, ebből 18 volt büncselekmény, 32 szabálysértés, 608 fegyelemsértés. 63 esetben megszüntetéssel fejeződött be az ügy. Örvendetes, hogy *korruptációs büncselekmény miatt csak egyetlen esetben került sor felelősségre vonásra*, bár ennek sem örülünk. Ugyanakkor olyan súlyos esetek is előfordultak, mint a Budapesti Fegyházban történt fegyverlopás, amelynek egyelőre nincs meg a tettese. Sajnálatos az is, hogy „öltözői” lopások is előfordultak — szintén ismeretlen tettesel. Szomorú, hogy 92 tisztt, illetve 94 vezető is a fegyelmi vétséget elkövetők között volt. Változatlanul *magas az italozással összefüggő ügyek száma.* Nem szerencsés az sem, hogy a szolgálattal összefüggő legfontosabb jogellenes magatartásnak nincs büntetőjogi fenyegetettsége.

Idei tennivalók — címszavakban

Egy évvel ezelőtt 1990-et úgy értékeltük és jellemeztük, hogy mind a személyi állomány, mind a fogvatartottak körében sok volt a bizonytalanság, feszültségek halmozódtak fel. 1991-ben munkánkat és figyelmünket ezért a stabilizáló tényezők erősítésére irányítottuk.

A személyi állománynál észlelhető eltérő véleményeket, aggodalmakat elemeztük. *Intenzív felvilágosító-tájékoztató tevékenységet végeztünk.* Ezzel párhuzamosan minden lehetséges fórumon bemutattuk helyzetünket. Óriási gondjaink mellett is

megőriztük a büntetés-végrehajtás működőképességét, azaz teljesítettük alapvető feladatunkat.

Nézzük, szinte csak címszavakban, mi vár ránk az idén, mit kell elvégeznünk!

Meg kell szilárdítanunk a kialakult szervezetet az Országos Parancsnokságon és az intézetekben. A vezetők kiemelt feladata a működőképesség erősítése.

Véglegesíteni kell a Szervezeti és Működési Szabályzatokat. Ki kell dolgozni a vállalatok szervezeti, működési és irányítási rendszerét.

A Bv. tvr. módosítása után (azzal párhuzamosan) ki kell dolgozni a belső utasításokat.

Az elhelyezésben és az ellátásban — a pénzügyi lehetőségek ésszerű felhasználásával — biztosítani kell a törvényes működési szintet, és fel kell készülni a fogvatartottak számának várható emelkedésére.

Fenn kell tartani az intézetek külső és belső biztonságát. Fokozni kell az állomány megfelelő szakmai felkészítését.

A fogvatartottakkal való foglalkozás a mai magyar börtönökben sajátosan átmeneti állapotban van. Egyrészt azért, mert az érvényben lévő jogszabályok a maitól lényegesen eltérő társadalmi, politikai viszonyok között keletkeztek. A bennük megfogalmazott célok, feladatok mára jórészt érvényüket veszítették, alapvetően megváltozott az a társadalmi környezet, ahová az elítéltek szabadulásuk után kerülnek. A nevelési tevékenységet ezért a következő fő irányokban kell erősíteni: támogatandók a belső rend, fegyelem fenntartását segítő hatások (ide értve a legkülönbözőbb programok szervezését is), előtérbe kerül a szociális ügyek intézése és a külső kapcsolatok batorítása.

Vége kell hajtani az új számviteli törvényből adódó feladatokat. Kutatni kell a fogvatartottak foglalkoztatási lehetőségeit, feltárva a piaci igényeket.

A személyi állomány anyagi, szociális helyzetét segítő intézkedéseket kell kidolgozni, hogy az állomány törvényesen vehessen igénybe kedvezményes szolgáltatásokat.

Bővíteni kell nemzetközi kapcsolatainkat, különösen az Európa Tanács ajánlásainak alkalmazása érdekében.